

інтерактивних методів навчання, які забезпечують створення проектно-життєвого простору, технологію становлення індивідуальності студента як суб'єкта і проєктувальника життя [1].

Важливим є практико-орієнтоване навчання. Виробниче стажування, організація та супровід виробничих практик в університеті є пріоритетним методом формування висококваліфікованого фахівця. Як засвідчили соціологічні дослідження «Освіта очима студентів», проведені Центром інноваційного розвитку вищої освіти НАПН України спільно з Харківським національним університетом ім. В. Н. Каразіна, в 39 університетах країни, якість проведення виробничої практики є однією з найболючіших проблем у системі вищої освіти [2].

Усупереч наявним перешкодам українська освіта обов'язково стане сильнішою після теперішніх випробувань, допомагатиме громадянам України знайти своє місце в нових реаліях, буде фундаментом її майбутнього.

ЛІТЕРАТУРА

1. Саух, П. Ю., Набок, М. В. Про досвід впровадження педагогічних інновацій колективом національного університету біоресурсів і природокористування України. *Вісник НАПН України*. 5(1). 2023. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5128>
2. Саух, П. Ю., Набок, М. В., Кізілов, О. І., Кузіна, І. І. Якість вищої освіти в Україні очима студентів. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 3(2). 2021. <https://doi.org/10.37472/2707-305X2021-3-2-11-5>.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Захарін С. В.

*Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації (м. Київ)
zob793390105@gmail.com*

В умовах війни сучасна вища освіта, як і все суспільство, функціонує в ситуації підвищеного психологічного, морального тиску, що становить ризик погіршення якості підготовки конкурентно спроможних фахівців. Тому зміст вищої освіти, не залежно від напрямку підготовки, потребує підсиленої уваги до формування готовності здобувачів соціалізуватися, організувати власну професійну діяльність на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей.

Одним із шляхів успішної реалізації зазначених завдань можна розглядати формування соціально-педагогічної готовності до професійної діяльності здобувачів вищої освіти, що передбачає вміння активно діяти, самореалізуватися на основі засвоєної системи професійних знань, культури суспільства внаслідок взаємодії зі стихійними та цілеспрямовано створюваними умовами життя. Узагальнено соціально-педагогічну готовність фахівця з вищою освітою до професійної діяльності можна представити як вміння соціалізуватися в умовах професійної діяльності та особистісного життя. Особливу складність у формуванні соціально-педагогічної готовності представляють професії типу «людина-людина», в яких визначається подвійна мета у формуванні соціально-педагогічної готовності, а саме формування умінь соціалізуватися, а також соціалізувати особистість, з якою працюєш. Тому стає необхідним більш детально розглянути компоненти соціально-педагогічної готовності здобувачів вищої освіти.

Аналіз наукового фонду з проблеми соціально-педагогічної підготовки майбутніх фахівців з вищою освітою засвідчує, що в більшості праць схарактеризовано соціально-педагогічні аспекти професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів, зокрема в роботах А. Капської, Г. Лактіонової, М. Лукашевича, Л. Міщик, В. Поліщук, Л. Завацької, Б. Кобзар, А. Тюплі, В. Шахрай та інших. Особливо детально у сучасних наукових дослідженнях представлені проблеми аналізу загальнотеоретичних аспектів підготовки майбутніх педагогів у ЗВО (І. Зязюн, Е. Карпова, Н. Кічук, Н. Кузьміна, А. Ліненко, Л. Міщик, Г. Нагорна, Л. Хомич та інші). Однак недостатньо висвітлена у науковій літературі проблема формування соціально-педагогічної готовності до професійної діяльності інших типів професій «людина-знакова система», «людина-техніка» та ін. Вивчення змісту підготовки майбутніх фахівців технічних, економічних та ін. спеціальностей у закладах вищої освіти України свідчить, що питання формування соціально-педагогічної готовності до професійної діяльності розглядаються частково та сприймаються як такі, що не потребують уваги в освітньому процесі.

Соціально-педагогічна наука виділяє такі основні риси соціалізованої людини, як усвідомлення себе членом суспільства, суб'єктом взаємодії з ним, з іншими людьми, з групами; свідоме виконання норм соціального буття, прийнятих даним суспільством; здатність прикладати особисті зусилля для усвідомлення соціальних цінностей; реалізація пізнавальної,

трудової, сімейної, дозвільної функції на основі гуманізму і духовності [4]. Узагальнюючи сказане, можна стверджувати, що соціалізована людина уміє впливати на світ, використовувати усі соціальні фактори для реалізації своїх інтересів та задоволення нагальних потреб як матеріальних, так і духовних на основі гуманних цінностей суспільства. У сучасному суспільстві для фахівця будь-якої професії замало бути майстром своєї справи, потрібно уміти ще на основі своїх знань, умінь успішно функціонувати та самореалізуватися як особистість і вирішувати життєві проблеми.

Це потребує підсилення у формуванні соціально значущих знань та умінь. Звертаючись до досвіду відомого науковця О. Безпалько, ми визначаємо такі компетентності, як організація діяльності, що спрямована на створення сприятливих умов соціалізації, всебічного розвитку власної особистості, задоволення культурних, духовних та інших потреб чи відновлення соціально схвалених способів життєдіяльності людини [2].

До соціально-педагогічної готовності здобувачів вищої освіти також відносимо практично-діяльнісний компонент, який відображує рівень оволодіння студентами методами, методикою, технологіями організації процесів соціалізації. У свою чергу це потребує сформованості відповідних груп професійних умінь: визначати соціалізаційний потенціал навколишнього середовища та індивідуальний потенціал кожної особистості, у тому числі і власний (здібності, хобі, цілі, таланти, бажання, прагнення, все те, що є позитивним у житті); аналізувати процеси, що відбуваються у соціумі та особистому середовищі, співвідносити їх, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; структурувати, планувати, розподіляти види професійної діяльності.

Наступною складовою соціально-педагогічної готовності ми визначили соціальну активність здобувачів вищої освіти.

Завдяки активності особистість позбавляється повної залежності від соціальних вимог і установок, набуває нових здібностей, можливостей вирішення соціально-психологічних, професійних протиріч, переконується у правильності своєї позиції, в її адекватності життю [1].

Здобувачі вищої освіти мають можливість брати активну участь у міжнародних та вітчизняних проектах, організаціях, об'єднаннях студентів. Наприклад, AIESEC – молодіжний рух лідерів; Enactus – міжнародна організація, що об'єднує студентів,

викладачів та представників бізнесу; Global Nest – міжнародна асоціація вчених, технологів, інженерів та інших зацікавлених груп; «Граніт», що працює в рамках проєкту «Школа молодого тренера»; Організація «Фундація Регіональних Ініціатив» (ФРІ) та ін. Задля формування соціально-педагогічної готовності у здобувачів вищої освіти до професійної діяльності доцільним є введення до освітніх програм таких освітніх компонентів соціально-педагогічного циклу, наприклад, «Соціальна педагогіка», «Соціалізація особистості» та ін.

Отже, підсилюючи соціально-педагогічну готовність здобувачів вищої освіти, можливо забезпечити формування конкурентно спроможного фахівця, здатного діяти в екстремальних умовах, що характеризуються підвищеним психологічним тиском на особистість.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончар І. Г. Волонтерська діяльність як засіб соціально-психологічної реабілітації учасників бойових дій. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Scientific bulletin of South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky*: наук. журнал. Одеса: ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2022. № 2 (139). С. 22–29.
2. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 134 с.
3. Лукашевич М. П., Семигіна Т. В. Соціологія соціальної роботи. *Психологія і суспільство*. 2014. № 1. С. 107–149.

ПРОБЛЕМИ РОЗУМОВОГО РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ УМОВАХ

Моляко В. О.

*Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України (м. Київ)
creativity.psylab@gmail.com*

Ускладненість умов, у яких протікає практично будь-яка діяльність й саме повсякденне існування (життя) сучасної людини, стали вже, як це не є парадоксально, своєю нормою. Зростаючий ритм самої діяльності та його проявів у навколишньому середовищі, зростання потоків інформації, дефіциту часу, необхідного для прийняття рішень, а іноді й на «нормальне» виконання звичайної роботи, конфлікти з оточуючими, практично хронічно поступаючі відомості про аварії, катастрофи, військові конфлікти, нещасливі випадки, загрозливій екології та багато іншого – усе це створює реальний